

ضوابط قیمت گذاری کالاهای تولید داخل

مقدمه:

سیاست های حاکم بر نظام قیمت گذاری در ایران از دیرباز تاکنون باتوجه به شرایط اقتصادی و اجتماعی حاکم بر جامعه مبتنی بر اقدام دولت در قیمت گذاری ها و تنظیم بازار کالاهای اساسی بوده است، قیمت تعدادی از کالاها و خدمات اساسی و حساس به استناد قوانین جاری و تشخیص مراجع تصمیم گیری دولتی بصورت تثبیتی یا تکلیفی اعلام می شده و الزاماً مشمول ضوابط و برنامه های کنترلی خاص بوده و مقررات دستگاههای نظارتی بطور کامل بر این گروه از کالاها اعمال می گردیده است .

قیمت تعدادی دیگری از کالاها و خدمات که حساسیت کمتری داشته ولی تاثیر افزایش قیمت آنها در ایجاد عدم تعادل نسبی در عرضه و تقاضا و افزایش بهای تمام شده کالاهای تولیدی (باعنوان مواد اولیه) و یا بعضاً انحصاری بودن آن قابل توجه بوده است در چارچوب ضوابط و دستورالعمل های دولت (سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولیدکنندگان) و با استفاده از کمیته های تخصصی قیمت گذاری متشکل از نمایندگان دستگاههای مرتبط تعیین گردیده و توسط دستگاهها و بنگاههای اقتصادی اعلام می شده است. همچنین قیمت کالاهاییکه عرضه و تقاضای آن در بازار نسبتاً متعادل بوده و از مجموعه سیاست های مستقیم حمایتی نیز استفاده نمی شده براساس مکانیسم عرضه و تقاضا در بازار تعیین می شده و دولت دخالتی در آن نداشته است.

در مجموع اقدام دولت در امور مربوط به قیمت و قیمت گذاری ، برای گروه کالاهای مصرفی و خدمات با تعیین و اعلام قیمت ها، با عناوین عادی ،پارانه ای، تعادلی، تلفیقی ، صنفی و صنعتی جنبه حمایتی داشته و در واقع با کنترل و تثبیت قیمت ها و با در نظر گرفتن مصالح تولیدکنندگان بصورت غیرمستقیم از مصرف کنندگان حمایت می شده است.

در این راستا سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولیدکنندگان به همراه دیگر دستگاههای متولی در چند دهه گذشته ضوابطی را برای قیمت گذاری کالاها و خدمات تدوین و به مورد اجرا گذاشته که این ضوابط آخرین بار در سال ۱۳۸۹ مورد بازنگری قرار گرفته و پس از تصویب توسط هیات تعیین و تثبیت قیمتها و مجمع عمومی سازمان در حال اجرا می باشد.

با توجه به تغییرات انجام شده در قوانین و مقررات و به جهت به روز رسانی ضوابط مورد عمل در سال های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ پس از مکاتبه با اعضای مجمع عمومی سازمان ، اعضای هیات تعیین و تثبیت قیمتها، انجمن ها و تشکل های تولیدی، معاونت های تخصصی و برگزاری چندین جلسه کارشناسی و تجزیه و تحلیل اطلاعات گردآوری شده موضوع در جلسات مورخ ۱۱، ۱۳، ۱۸ و ۲۵/۴/۱۴۰۲ هیات تعیین و تثبیت قیمت ها مطرح و ضمن بحث و بررسی ضوابط قیمت گذاری به شرح زیر تعیین گردید.

ضوابط قیمت گذاری کالاهای تولیدی:

مبانی اولیه:

۱- پس از بحث و تبادل نظر درخصوص انواع شیوه های قیمت گذاری، شیوه قیمت گذاری بر مبنای عملکرد مالی شرکت ها و لحاظ تعدیلات لازم در چارچوب ضابطه تدوینی در نظر گرفته شده است.

۲- مبنای محاسبه و پیش بینی هزینه ها برای تعیین و برآورد قیمت بر اساس عملکرد سال مالی قبل و مستند به گزارش حسابرس مستقل و همچنین آخرین تراز مالی سال جاری می باشد.

تبصره ۱: چنانچه صورت های مالی واحد تولیدی حسابرسی نشده باشد، ارقام مندرج در اظهارنامه مالیاتی و ضامم آن و سایر مدارک و مستندات حسب بررسی های کارشناسی مبنای محاسبه هزینه ها می باشد.

تبصره ۲: در مواردی که واحدهای تولیدی، بازرگانی یا خدماتی از ارائه اسناد و مدارک لازم برای تعیین قیمت خودداری نمایند و یا اسناد و مدارک مثبته ای برای تعیین قیمت نداشته باشند و یا اسناد و مدارک کافی نباشد، بهای تمام شده و نرخ فروش با پیشنهاد وزاتخانه و یا دستگاه متولی ذیربط و تأیید سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولیدکنندگان تعیین می گردد.

تبصره ۳: هزینه ها و تغییرات آن نسبت به سال مالی قبل بر مبنای تغییرات قانونی، مستند و متعارف لحاظ خواهد گردید.

عوامل تشکیل دهنده بهای تمام شده :

الف - مواد مستقیم مصرفی:

۱ - مبنای محاسبه مواد مستقیم از نظر میزان مصرف، مواد مصرفی استاندارد یا فرمولاسیون محصول و در صورت عدم وجود استاندارد، مواد مصرفی واقعی و یا فرمول تعیین شده از طرف مراجع ذیصلاح هر کدام که کمتر باشد تعیین می گردد.

۲- نرخ مواد مستقیم مصرفی باید مستند به مدارک مثبت باشد. چنانچه واحد تولیدی نتواند هزینه‌های مواد مستقیم را مستند نماید، نرخ مواد مستقیم بر اساس نرخ مواد مستقیم در سایر واحدهای ذیربط در محاسبات منظور می گردد.

تبصره ۱ : ضایعات متعارف در صورت وجود در محاسبات منظور می گردد.

تبصره ۲ : در صورتیکه امکان تعیین نرخ مواد در سایر واحدهای تولیدی امکانپذیر نباشد، نرخ خرید مواد توسط سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولیدکنندگان و با هماهنگی وزارتخانه و تشکلهای ذیربط محاسبه می شود.

ب - دستمزد مستقیم :

مبنای محاسبه هرواحد محصول برای هزینه دستمزد مستقیم بر اساس تولید واقعی همان سال لحاظ می گردد.

ج - سربار تولید :

هزینه های سربار ، هزینه های عمومی کارخانه هستند که تحقق آن اجتناب ناپذیر است و به سهولت نمی توان بین محصول مشخص و معین و مقدار آن رابطه ایجاد کرد این هزینه ها شامل هزینه های تولید به استثنای هزینه های مواد مستقیم و دستمزد مستقیم می باشند و بایستی برای اختصاص آن به یک واحد محصول از فرآیند تسهیم استفاده نمود.

مبنای محاسبه هزینه سربار برای هر واحد محصول براساس تولید واقعی همان سال و یا ۷۰ درصد ظرفیت اسمی هر کدام که بیشتر باشد منظور می گردد.

تبصره ۱: هزینه استهلاک دارایی ها براساس نرخ مندرج در قانون، آیین نامه ها و بخشنامه های مالیاتی در محاسبات منظور می گردد.

تبصره ۲: هزینه بازر خرید یا پایان خدمت کارکنان برابر با یک ماه حقوق و مزایا و مطابق قانون کار در محاسبات منظور می گردد.

تبصره ۳: در صورت عدم افشای هزینه های جذب نشده، تولید واقعی یا ۷۰ درصد ظرفیت اسمی هر کدام بیشتر باشد ملاک عمل می باشد. (در صورت افشای هزینه های جذب نشده و پس از کسر آن، تولید واقعی ملاک عمل می باشد).

د: سایر هزینه ها :

- هزینه های عمومی، اداری، توزیع و فروش:

هزینه هایی هستند که ارتباطی با تولید ندارند و نمی توان بین محصولات مشخص و معین و مقدار هزینه رابطه ایجاد نمود و یا بعبارتی نمی توان آن را به یک واحد مشخص اختصاص داد و بایستی برای تخصیص آنها از فرایند تسهیم استفاده نمود.

مبنای محاسبه هزینه های اداری، عمومی، توزیع و فروش هر واحد محصول براساس فروش واقعی یا ۷۰ درصد ظرفیت اسمی هر کدام که بیشتر باشد منظور می گردد.

تبصره ۱: چنانچه هزینه های عمومی و اداری قابل تفکیک باشند این هزینه ها براساس ۷۰ درصد ظرفیت اسمی و یا تولید واقعی هرکدام که بیشتر باشد تسهیم می گردد.

تبصره ۲: هزینه استهلاک دارایی ها براساس نرخ مندرج در قانون، آیین نامه ها و بخشنامه های مالیاتی در محاسبات منظور می گردد.

تبصره ۳: هزینه بازخرید یا پایان خدمت کارکنان برابر با یک ماه حقوق و مزایا و مطابق قانون کار در محاسبات منظور می گردد.

تبصره ۴: کل هزینه های ورزشی تا سقف هزینه های پرداختی به پرسنل (حداکثر تا سقف مقرر در قانون) در محاسبات منظور و هزینه های خارج از هزینه های پرداختی به پرسنل از محاسبات حذف می گردد.

تبصره ۵: هزینه های تبلیغات براساس هزینه های افشاء شده در سرفصل هزینه ها در سال اول فعالیت شرکت حداکثر ۱ درصد فروش و در سالهای آتی حداکثر نیم درصد فروش در محاسبات منظور می گردد.

تبصره ۵-۱: چنانچه برای هزینه های تبلیغات شرکت یا کالای خاص نیاز به تعدیل باشد با نظر کارشناسی سازمان حمایت قابل بررسی می باشد.

تبصره ۵-۲: چنانچه کالایی از یارانه دولتی استفاده نماید هزینه تبلیغات در محاسبات منظور نمی گردد.

هـ سایر درآمدها و هزینه های عملیاتی و غیر عملیاتی:

هـ-۱- سایر درآمدهای عملیاتی و غیر عملیاتی:

سایر درآمدهای عملیاتی عیناً از سرجمع بهای تمام شده کسر می گردد و سایر درآمدهای غیر عملیاتی با در نظر گرفتن ۱۵ درصد سود شرکت برای این قبیل درآمدها، ۸۵ درصد آنها در محاسبات قیمت تمام شده تولیدات اصلی محاسبه و از سرجمع هزینه ها و در نهایت از قیمت تمام شده تولیدات اصلی کسر می گردد .

تبصره ۱: درآمدهایی که هزینه آن در هزینه محصول اصلی منظور نشده باشد (با تشخیص محل تامین) از جمله موارد ذیل از این موضوع مستثنی می باشد:

۱- درآمدهای حاصل از فروش دارایی های غیر جاری

۲- درآمد حاصل از فروش سرمایه گذاری خارج از شرکت

۳- درآمد حاصل از جوایز صادراتی و سایر جوایز

تبصره ۲: زیان ناشی از تسعیر ارز چنانچه در صورتهای مالی شرکت درج شده باشد در سقف سرفصل هزینه مالی (مجموع هر دو سرفصل) در محاسبات لحاظ می گردد. بدیهی است در صورت تحقق سود حاصل از تسعیر نرخ ارز درآمد متعلقه عیناً از مجموع هزینه ها کسر خواهد شد.

هـ-۲- سایر هزینه های عملیاتی و غیرعملیاتی:

کلیه هزینه های مرتبط با تولید در این بخش در محاسبات قیمت تمام شده تولیدات اصلی محاسبه و به سرجمع هزینه ها و در نهایت قیمت تمام شده تولیدات اضافه می گردد.

مبنای تسهیم خالص سایر درآمدها و هزینه های عملیاتی و غیر عملیاتی ۷۰٪ ظرفیت اسمی و یا تولید واقعی همان سال هرکدام بیشتر باشد ملاک عمل خواهد بود

و- هزینه های مالی:

بر اساس صورت های مالی حداکثر معادل نصف نرخ سود تسهیلات مصوب سالانه بخش تولید، (اعلام شده از سوی بانک مرکزی) ضرب در بهای مواد مستقیم مصرفی منظور می گردد.

- مبنای تسهیم هزینه های مالی ۷۰٪ ظرفیت اسمی و یا تولید واقعی همان سال هر کدام بیشتر باشد ملاک عمل خواهد بود.

تبصره: درخصوص آن دسته از واحدهای تولیدی که سرفصل هزینه مالی در صورتهای مالی قید نشده و یا لحاظ میانگین درصد هزینه مالی گروه صنعتی مربوطه مورد تقاضای شرکت می باشد، سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولید کنندگان بر اساس میانگین هزینه مالی صنعت مشابه که مورد بررسی قرار گرفته و یا پس از استعلام از بانک مرکزی پیرامون سهم هزینه مالی در صنایع مشابه و دوره گردش کالا از وزارتخانه تولیدی ذیربط و یا سایر مراجع حداکثر معادل نصف نرخ سود تسهیلات مصوب سالانه بخش تولید، (اعلام شده از سوی بانک مرکزی) را به عنوان هزینه مالی لحاظ نماید.

ز: سود:

میزان سود واحدهای تولیدی معادل ۱۷ درصد بهای تمام شده کالای ساخته شده (مواد ، دستمزد و سربار) در محاسبات لحاظ گردد و این سود با تشخیص هیات تا ۴ درصد کاهش یا افزایش می یابد.

ی-سایر:

۱- هرگونه عوارض یا مالیات که به موجب مقررات قانونی باید از مصرف کننده دریافت شود، به نرخ های فروش بدون سود اضافه می شود.

۲- هرگونه عوارضی که به موجب قانون و یا مقررات خاص باید از محل سود یا درآمد واحدها تامین شود بعنوان تقسیم سود تلقی شده و از نظر تعیین قیمت رسمی جزء هزینه های واحد نمی باشد و در نرخ فروش منظور نمی شود.

۳- مالیات بردرآمد از نظر تعیین قیمت رسمی جزء هزینه های واحد نمی باشد و سود محاسباتی قبل از مالیات بردرآمد می باشد.

۴- درصد سود و هزینه های عمده فروشی و خرده فروشی محصولات با پیشنهاد سازمان و تصویب هیات تعیین و تثبیت قیمت ها تعیین می گردد.

۵- در مواردی که واحدهای تولیدی فاقد سیستم بهای تمام شده باشند، برای سرشکن کردن هزینه ها و درآمدها بین محصولات، بهای تمام شده هر واحد محصول به استناد استانداردهای حسابداری و از روش های کارشناسی همانند میزان مواد مصرفی، ساعت کارکرد، زمان سنجی تولید محصول، میزان تولید، میزان فروش و.. انتخاب و بهای تمام شده هر واحد محصول محاسبه می گردد.

۶- این ضوابط جایگزین کلیه ضوابط قبلی تعیین قیمت کالاهای تولیدی، مصوبات قبلی مجمع عمومی و هیات تعیین و تثبیت قیمت ها می گردد و از تاریخ ابلاغیه وزیر صنعت ، معدن و تجارت بعنوان رییس مجمع عمومی سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولیدکنندگان قابل اجراء خواهد بود.